

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 39.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísnum.

Leygardagin 24. september 1938.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, breiðsavnastøðum
og skrivstovum. Telf. 143.

12. árg.

Í GRÖNLANDSMÁLINUM hefur eingin linki verið á javnaðarmanna stríðnum fyri friari veiðuræsum fyri Føroyingar.

Í framtíðarstríði javnaðarmanna í hesum máli
vil heldur eingin linki verða.

Men nú hevur hetta stríð fingið harðari
meinbogar at basa enn at yvirbevisa og venda
Grønendingum og Donum Føroya interessum til
frama.

Hesir meinbogar eru:

**Okkara heimligu ørindasveinar hjá
„peningastórmonnum“,**

sum sjónliga hava offrað eitt gott úrslit fyri
Føroya og Føroya fólk í Grønlandsmálinum fyri
at nýta hetta mál sum rumbulmál
í teirri vón, at teir harvið kunna spjaða arbeðara-
og fiskimannafjöldina í Føroyum í hennara figgjar-
liga frigeringarstarvi í einari landafylking við
nýggjum samtøkuframtøkum á landi og í sjó-
vinnuni sum høvuðsmál.

Tá ið tað ikki er eydnast
okkum at fáa linkað um grøn-
landstongilin, er tað tí,

at Grønendingar ræðast okk-
um, ræðast fyri, at vit við at
sleppa nærri at landi teirra at
fiska vilja koma at nerva teirra
fiskiskaps-, jakt- og aðrar veiðu-
interessur.

at danska ríkisstjórnin og
danski ríkisdagurin fyri tað
fyrra av reinum demokratiskum
grundum ikki halda seg kunna
ganga ímóti grønlandsráðunum,
og harnæst halda teir seg skylda
at verja Grønendingar við fram-
vegis at steingja allar útlend-
ingar frá at koma í samband
við teir — ein, tykist okkum, í
hægsta stig missskilt idealisma
og verndarkensla! Tí vissiliga er
tað beint, at einki millumlið til
at vant Grønendingar so við
og við at kunna klára seg í
sambátt og samlívi við onnur
fólk — og hetta má vera, og
vit vita, at tað er málið hjá
Danastjórn — einki so lókt og
líka til, ja beinleiðis í hendurnar
gívið millumlið og tilvenjingar-
meðal er at finna sum júst
akkurat ein líðandi vaksandi
sambátt millum Grønendingar
og Føroyingar. — Hetta megu
menninir læra at skilja.

Eingin Føroyingur ívast í, at
grønlandskir embætismenn hava
monopolhandilsmenn hava haft
og hava tað kanska í einum
stórri muni nú enn nakra tíð
eina ógvuliga skaðiliga ávirkan
viðvíkjandi einum forstáls
millum Grønendingar og Fø-
royingar. Torforleikin at koma
til sættis og í tað rætta forstáls
við Grønendingar er sanniliga
stórur, so stórur, at tað skal
ikkí so nógv til av rumbli og
óvitisreyli og gerðum frá okkara
síðu aftrat fyri at gera viður-
skiftini ótolandi og skilnaðin,
kloyvuna Føroyinganna og Grøn-
endinganna millum stórri og
stórri heldur enn at javna út
og nærka partarnar hvør móti
øðrum, so eitt positivt úrslit
fyri Føroya fiskimenn við Grøn-
land kann vinnast.

Tað er hetta positiva úrslitið,
ið tað ræður um at fáa. Allir
teir, sum við óspekt, fávitsku
ella við málinum óviðkomandi
privatpersónligum ella privat-
politiskum særinteressum leypa
spit, harðskap og óði í partanna
millum undir samráðingum, teir
eiga við harðari hond at verða
burturvislir og settir fyri seg
sjálvar sum landskaðiligar
kreftir.

Nú skal blóðhanin gula, og
„nú skulu javnaðarmenn knasast
uppá grønlandsmálið“, rópaði
ein forsprákarin fyri óspektar-
og rumbulpolitikkinum, ið nú
verður roynt at geyla upp kring
landið við ljótastu og bondskastu
hatars- og ókvæmisorðum móti
Grønendingum, Stáningi, ríkis-
stjórnini, Donum í síni heild og
javnaðarmonnum. Heri er alt
sagt viðvíkjandi tí, sum liggur
aftanfyrir hjá hesum landkrabb-
um.

Hatið og illviljin er tað síðsta,
vit skulu vekja hjá Grønend-
ingum og Donum í grønlands-
málinum. Tað er avgjort, at
tillíkur atburður letur aftur í
baklås alt forstáls av okkara
krøvum, letur aftur allar hurðar,
ið annars við livins sterku og
yvirbevisandi framförsu undir
eini síðligari, tó fastari og
áhaldandi samráðing og sakligari
viðgerð av spurningunum kundu
fingið tær stongdu hurðarnar
meir og meir á glopp, okkara
sjóvinnu har uppi til rúmari
arbeðsræsur.

Hvorja makt eiga hesir stóru
vinnuflokksharrar at seta aftan
fyri ókvæmis- og opposigar-
politikkinn, um tað eydnast teim
at kynda hatars- og illsinnis-
flámmuna í Grønendingar og
Danir móti Føroyingum, so sagt
verður við Føroyingar:

**Grønendingar vilja einki hava
við tykkum at gera - tað er
einki at forhandla og sam-
ráðast um. Grønendingar geva
einki av tí, ið galdandi lóg
heimilir teimum.**

Hvorja makt eiga teir tá at
seta á sum trumf, ið kann knasa
grønlandstongilin — tá er bara
talan um at knasa og ikki at
koma til sættis?

**Teir standa við lillsinninum
og ókvæmisósingini og ongum
øðrum - berir!**

Óg teir vita, at so er statt.
Men hitt eitrandi hatið móti
arbeðara- og fiskimanna fri-
geringarreisningini er so stórt,
at teir offra eitt møguligt
positivt úrslit í grønlandsmál-
inum í vónini um, at tað skal
eydnast við einum „kraftslagi“
at jarðleggja arbeðara- og

fiskimanna fylkingina eina ferð
fyri alla.

Vit rópa tí varsko til allar
arbeðs- og fiskimenn. Latum
tykkum ikki eggja til dáragerðir,
sum til, og ikki stórmanna-
ørindasveinar, kunna koma
at betala í dyrum dómi!

Fiskimenn, skiparar, og tit
reiðarar, sum einans hava sak-
ligar veiðuinteressur í Grønlandi!
Javnaðarmenn, hvør einasti ein
á Føroya steini, taka undir við
tykkara sakligu og fæstu og av
livsins trupulleika dikteraðu
mótæmum móti grønlands-
stongilinum. Vit taka av fullum
huga undir við tykkara rætt-
visu krøvum um at fáa broyting
í har uppi, eina broyting, sum
eltir okkara og allra hugsandi

Føroyinga tykki, kann fáast í
lag, uttan í minsta lagi at
nerva Grønendingar. Vit vilja
við fullum áræði vera við til
við vitnum og skriftligari vátan,
ið kunnu fáast frá fiskimönnum,
at lýsa frá øllum embætismanna
beiskleikum og ymsum órími-
ligum tverheitum, sum orð ganga
av, hava møtt okkara fiski-
monnum har uppi.

Men alt hetta má gerast við
spekt og mentan og sjálvfygju-
ligari virðing fyri Grønending-
um og teimum, vit koma at
telvast við.

Ti spekt, mentan og vit -
tað má vera okkara barlast og
styrki - vit hava einki annað.

Hví ber „Norðlýsið“ ósannindi út um oyggjarnar?

„Norðlýsið“ má vita, at hverki Danbjørg ella nakar javnaðarmaður
nakrantíð hevur vart Danir í grønlandsmálinum.

Við teim allarstørstu „typum“,
sum eitt tak finnast í Norður-
oyum, skrivir „Norðlýsið“:
»Danbjørg verjir Danir í grøn-
landsmálinum«.

Í eini grein um fiskimenn
okkara og teirra kor í Grøn-
landi nýtti „Norðlýsið“ høvi til
at sparka eftir donskum arbeð-
arum, tí teir gjøgnum teirra
útsending hr. Chr. Jensen lovaðu
arbeðarum í Vági peningastyrk
undir streikuni. Fyri ta hjálp,
sigur „Norðlýsið“, at Danir eiga
skomm og onga takkaløn aftur
fyri.

Um hetta álop á Danir og
serliga hr. Chr. Jensen skrivaði
eg grein í »Føroya Soc.-Dem.«.
— Hin partin av greinin í
»Norðlýsinum«, sum handlaði
um Grønland, nerti eg ikki við.
Um grønlandsmálið havi eg altíð
sagt og skrivað mína hugsan á
rættum stað og til rætta tíð. At
oll hesi óðiliga álopin í blóð-
unum við ljótum og osandi
brigslu móti landsins statsminist-
arna kunna gera annað enn skaða
nettupp har, sum saklig orð
kunna gera gagn, dugi eg ikki
at siggja. Eg havi tí ikki lutikið
í klandri og osing, men sættliga
og samuliga fort okkara krøv
fram t. d. á Føroya lögtingi.
Tað vita allir lögtingsmenn, og
tað kann blaðstjórnin av »Norð-
lýsinum« fáa prógv fyri, í fall
hann lesur »referat« frá eyka-
tingsetuni seinasta vár. Mun-
liga og skrivliga havi eg eisini
aðrar vegir roynt at ávirka Danir
fyri at fáa fiskimönnum okkara

friari ræsur í Grønlandi. At tað
enn ikki hevur eydnast mær
ella nokrum øðrum Føroyingi
at fáa Danir at fata, at okkara
fiskimenn ikki skaða Eskimoar-
arnar í Grønlandi, tá vit sleppa
longur inn at fiska, er so ein
onnur sök. Men vit vilja — og
vit megi — halda áfram, sætt-
liga, fólkliga, men áhaldandi
og átroðkandi, inntil múrurin
fellur.

Hetta er mín áskoðan á grøn-
landsmálið. At skifta orð um
hetta við »Norðlýsið« ella onnur
føroysk bløð haldi eg vera nyttu-
leyst, og tí geri eg tað ikki. Eg
mundi tí dottið uppfeitt, tá ið
eg las í »Norðlýsinum«, at eg
havi vart Danir í grønlands-
málinum. Hví man blaðið finna
sær slik ósannindi at dálka ein
ósekan mann? Slikt hevði eg
ikkí trú um nakran og allra-
minst um ein mann, sum eg
havi kent fyri at vera ein
hampuligur maður. Kann ein
ikkí ganga ørindi fyri kapitalist-
arnar, uttan at hann leggur oll
menniskjanslig og reinfor stríðs-
vápu burtur? Tað man vera tað
ið bagir, og orsökina er tann, at
við barum sannleikanum koma
kapitalistarnir onga leið. Men
teir menn, sum líta á ósannindini,
munna fyrr ella seinri fáa at
siggja, at teirra rustaðu vápu
delta av ímóllum hendur teirra,
og teir standa vápnaleysir eftir.

— »Norðlýsið« setur nakrar
spurningar fram og biður meg
svara á teir.